

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön December 19^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön: Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' lovagművészek. *(Folytatás.)*

„S ezt kegyed mondja? Ritter ur!„ félbe szakasztá őt a' gróf, de ismét elhallgatott a' borzadástól elfogódva, melyet amannak tekintete okozott.

„Ugy van; olvasson, csak olvasson e' vonásokban — szólt ismét Ritter — 's lássa, milyen tekintete van egy alakos képének, hol egy művészlélek veszett-el. Én is álltam hajdan vidámon 's bizodalmasan így, mint kegyed, 's elhagytam magamat a' tüneményes fénytől csábíttatni. Elragadtott egy szabad 's kalandos életnek gondolatja; a' heves szenvedély erőt ada és bátorságot, hogy az egész világgal daczoljak. Megbájolva a' leghiresb kötéljáróné által, kit feleségemben most senki meg nem fog ismerni, elhagytam a' világban egy méltóságos állás-pontot, 's a' koldusbot lön bérem. Egyetlen egy lépést mertem tenni, melly az általam annyira gyűlölt illendőség határin kicsapott, 's egész életemre rabja levék a' szabadságnak, melyet imádtam. Szenvedélyem tűnő fény volt, mint minden szenvedély. A' mesteriséget, melyet csudáltam, most borzalommal üzőm, melly magam felett kétségbe ejt, 's tulajdon lényemmel (Wesen) ördögi szeges ellentétbe helyez. Tépett szívvvel kell körülöttem nevetést gerjeszteni, 's ha előadásimba legszerencsésb vagyok; ha légszökésimnél (Luftsprünge) 's elszánt lovaglásomnál legjobban hujjogatnak, tapsolnak; ha mimelésim által előhozott kacajoktól a' ház viszhangzik: akkor szívemet ezer kigyók marczongolják, 's úgy tetszik, mint-ha a' pokolnak hallanám gunykacaját elkoczkázott életem felett.“

„Betegség, édes Ritter uram! lépkórság (Hypochondria) nem egyéb, mellyen orvos ugyan segíthet, de a' mellynek semmi alapja sincs szerencsés és irigylendő élete módjában. Hogy mondhat egy életet elkoczkázottnak, mellyet annyi embernek örömére 's mulatására használ az ur? Azon férjfiú, ki az emberi erőt a' testi világnak legmerészebb 's vakmerőbb reptében étellel 's lelkesedéssel adja-elő, ki ezt tudja, sajátságosan törekszik köz czéljára minden jeles mesterségnek, a' szépnek és igaznak eleven ábrázolására.“

„Jól hallok-e? — kiálta az öreg Ritter, 's szemeiből az ifiúi tüznek utófénye sugárzott — tehát van még a' földön egy ember, ki megvetett mesterségemet illy komolyan ítéli-meg. Legyen! akarom hinni, hogy még is van valami azon törekvésen, mellynek életemet szentelém. Legyen! kegyed ifiúságom képeit lelkemben újra felébreszté. Parolámra tehát, a' gróf tizennégy napra tanítványom lesz; de azon feltétel alatt, hogy semmi pénzt vagy ajándékot el nem fogadok. Kegyed vonzalma elutált mesterségemhez nekem leg-szebb jutalmam. — Egyébiránt tudom, hogy kegyed gazdag, 's nincs szüksége a' művészetet kenyérkeresetre lealacsonítani; azért ígérje-meg, hogy ezt soha, semmi állapotban nem fogja cselekedni.“

„Azt egész bizonyossággal tehetem — monda Fridrik — noha magam kegyed helyzetében sem érzeném szerencsétlenségnek. — Tehát még ma elkezdjük, ugy-e bizony? és leánya tanítani fog az aczéldróton? mert asszonyi serkentés nélkül bizony semmiben se boldogulok.“

„Vagy ugy? — mond az öreg, 's éles, gyanús szemmel vizsgálá Fridriket — talán fontosabb leányomnak tanítása az enyimnél? De nem grófur! én nem akarom kegyedet elismerni. Én az urat becsület emberének tartom, ki a' maga becsületét, de a' másokéit is képes méltatni, 's a' közönség gunyjától megőrizni.“

Fridrik paroláját adá, hogy az öregnek házat egy pillantatig se fogja meglátogatni, ha azzal, mivel annak és magának tartozik, meg nem férhetne.

Ritter olly élénkséggel 's örömmel, millyet övéi rajta még soha nem tapasztalának, vezeté új tanítványát a' hátsó udvarra, hol a' társaság zárt kapuk alatt próbájit

szokta gyakorolni. Pietro és Giasinda meglepett tanúi voltak az ügyes és gyors gróf első súlyirányos próbájának, melyből már elég erős maga-tartás és korábbi gyakorlatok tűnének elő. De leginkább hajlandósága, 's buzgósága és rendkívüli bátorsága volt az, minek az öreg örült. A' né-mázati daraboknál a' gróf Pierrot szerepét vevé által, melyet iskolájában sokszor eljátszott társai előtt, 's már az első mostani próbánál úgy elsült neki, hogy még magát a' komoly Rittert is megnevelteté; ez olly ritkaság, melyet se Giasinda, se Pietro még nem tapasztaltak. Giasinda lelkéből örült a' változáson, melly az öregben történt; 's midőn a' gyakorlatnak vége lön, igen szívesen köszöné a' grófnak jó gondolatját, melly által atyja mintegy megifiadott.

Ezen gyakorlatokat most már minden nap folytatták, 's Giasinda a' gróft könnyűséggel tanítá járni az aczél dróton. Falkenbergnek soha boldogabb napjai nem voltak. Az öreg Ritter gyengélkedő egészsége láthatókép javult, 's valamennyinek csudálkozására sokszor most asztal felett is élénken és hevesen beszélt. A' gróf pedig reggeltől estig mintegy tagja volt a' Ritter familiának, sehova se ment, 's a' napok még is mint órák tünnek-el neki. Az öreg iránt olly tisztelettel volt, mellyen maga is megütközött, 's mintegy félt neki nem tetszeni; mit maga se fejthetett-meg magának.

Csak Ritternek felesége iránti viszonyzata maradt a' gróf előtt fejthetlen; mert noha a' halavány asszonyon mindig a' feszült részvételt lehete látni, valahányszor Ritter beszélt, az örömnék pedig valamely visszanyomott kifejezést, midőn amaz élénk és derült volt: még is soha se látta, hogy valaha egymással beszéltek volna. Falkenberg a' beszédet Madamehoz sokszor intézé a' nélkül, hogy valaha őt beszélgetésbe vonhatta volna.

Azonban ez az atyával és leánnyal tartott lelkesítő beszédének semmit sem ártott. Az asszony mindig csendes maradt, csak Pietro volt az, ki őket sokszor félbe szakasztá 's parodiázta; de ezzel semmit se gondoltak, inkább sokszor nevetésre nyujta okot, 's akkor a' piczin emberke leg-szerencsésebbnek érzé magát. De még is csak Falkenberg volt itt legboldogabb. Midőn így magát naponként Giasinda társaságában látá, úgy tetszett, mintha emlékezetéből az

a.

egész világ és egész élete kitűnt volna. Egy hét a' másikat követé, 's már egy egész hónap mult-el a' nélkül, hogy akár Ritter akár a' gróf elutazásra vagy elválásra gondolt volna.

Egykor az öreg megsérté lábát, 's a' próba-órákra meg nem jelenhetett. Eddig még mindig Pietro volt a' szerencsés, és nem szerencsés szerelmes mind a' színen, mind azon kívül, a' nélkül, hogy vidor szeszélyéből vesztett volna. De mióta a' gróf a' familiának valódi tagja lett, nem alaptalanul vevé észre, hogy az óta színen kívül mindig csekélyebb szerepeket játszik, 's elmés ötletei mellett is a' derült gróf által egészen homályba süllyed Giasinda előtt. Igaz, hogy már nehányszor törekedett a' grófot nevetségessé tenni, 's azt nem ugyan legfinomabb módon, sőt még a' nyilvános előadásoknál is, hol ez mindig a' nézők közt levén a' színhöz közel egy sarokban szokott ülni. Már körül-belől szál-longott a' nézők közt hire, hogy azon fiatal uracs Ritter leányasszonynak változhatlan imádója, 's bohóc sokszor örült, ha a' grófnak mint egy véletlenül szemébe szórhatta a' hajport, vagy felülről a' bohóc-süveget leeresztheté szőke fejére; de a' gróf maga nevetett rajta legtöbbet, 's a' kurta Pietróban gonosztságot nem is sejdíthetett.

Az öreg ur jelen nem létekor most Pietrónak kellett annak szerepét átvenni a' próbálat alatt; hanem csak hamar észre vevé, hogy ő egészen felesleg van ott; mert a' gróf 's Giasinda nem is nevettek ötleteinek, 's csak egymásért volt szemök és hallásuk. A' lovaglási gyakorlatoknál Pietro a' lovon ereszté-ki boszúját; de minél sebesebben futott az, annál bátrabban 's keményebben állt hátán a' derék tanítvány, 's örömeiben Giasinda tapsolva csapkodá össze kis kezecskéjít. — Midőn végtére a' párhuzamos (parallel) aczéldróton csinos pas de deux-ben (kettős táncz) egymás mellett lebegének, 's Pietrónak a' dobon tactust kellett volna adnia, ennek úgy tetszett, mintha a' szerelmesek nagyobb bátorsággal váltanának oda fen szerelmes tekinteteket; ekkor Pietro féltékenységében a' dobót elveté, egyet ngrott, 's a' billét (Balancierstange) a' drótra löké, mellyen a' gróf a' hetedik égben vélte magát lebegni. De ekkor a' szerencsés vetélkedő elveszté súlyirányát 's közel volt hozzá,

hogy főtetővel a' földre nem bukott; bohócnak azonban most még nagyobb boszúságára kelle látnia, miképpen tartá-fel Giasinda az esni kezdő kedvest, 's karjaival aggodalmasan átkarolá, mi által mind ketten igen gyengéd és bizodalmas helyzetben látszattak. Pietro szeszélyes kétségbe esésében még egy salto mortale-t csinált, de magát megsérté. Kibicegett most a' színhelyről, 's keményen becsapá maga után az ajtót.

„A' törpe Pietro ma valóban igen haragos — mond Giasinda mosolygva. — De miért is hagytunk neki annyi figurát hijába csinálni? csak nevéssen az ember tréfáji felett, akkor ő a' legjámborabb bohó széles e' világon.“

„Azonban még is örült volna, ha engem leesni lát vala — mond reá a' gróf. — Ugy tetszett, mintha igen boszondott volna, hogy kegyed gátolta esésemet. Hiszi édes Giasindám, hogy szivesebben látja vala, ha nyakamat szegem, mint hogy így megszabadultam?“

Giasinda elpirult. — „Bizonyára nem kedves Falkenberg — viszonzá Giasinda. — Hiszen ő is örült velünk, 's álmélkodott azon megfoghatlan csudán, melyet kegyed részvétele tett mind atyámra, mind művészetünkre nézve. — De talán jobb volna, ha távoznánk — folytatá látható nyugtalansággal — bizonyára nem illik, hogy itt magunk egyedül vagyunk, 's azon kívül is az ijedtség tagjaimba szállott, és nem állok igen biztosan a' kötelen.“

„Lehetséges-e Giasinda? — kiálta Fridrik örömtelve, 's megragadván kezét azt szenvedelemmel szorongatá. — Hiszen a' legveszélyesb helyzet se rettentheti-meg, 's érettem még is olly félnék lön! Hiszen ha valóban kitöröm vala nyakamat, senki se szánhatott volna!“ —

Fridrik Giasindát a' kötélről egészen a' létraíig segíté, 's érzé, mint remegett a' leány keze az övében. Giasinda bátorságban állott a' létra legfelsőbb fokán 's a' billére támaszkodott, melly a' létra (lajtorja) mellett volt, míg az alatt magát a' gróf ön billéje segítségével leszállitá. Midőn most a' földön állott és szemeit a' lánykához felemelé, ki gyermeki szüz szemérmében minden mesterségét elfeledni látszatott, úgy rémlék előtte, mintha a' gyermek-Giasinda volna, midőn azt a' létrán előszer megpillantá. „Ő ismét

látlak, angyalom, látlak az égi létrán“ kiálta a' gróf örömtelvé, 's kiterjesztett karokkal sietett feléje. „Jöjj, jöjj-le te örökre áldott, jöjj hadd vonjalak magamhoz a' földre, hogy azután boldogul mennyeidbe repüljek veled!“

„Az Istenért! — suttogá remegő hanggal Giasinda — a' gróf magáról 's viszonyinkról megfelelkezik — majd magam szállok-le.“

A' gróf szerényen egy pár lépéssel vissza-lépett; de a' már sokáig eltitkolt érzeményektől, mellyek most mindkettejek kebléből egyes erővel törének-ki, elragadva, a' leánya szédülni kezdé; a' gróf oda ugrott, őt rendkívüles gyönyörrel karjai közé csatolá, 's mit kimondani szavaik nem birtak, de már régen egy más kebléből 's szeméből olvastak, azt most az első szerelem csókja kijelenté.

„Bravi, bravi!“ hangzék e' pillanatban a' kis Pietro bohóc szava. Megijedve váltak amazok szét, és szemeiket a' padlázaton levő lyukra veték, honnét e' szerencsétlen bravo-kiáltás jöni látszatott. De ott nem csak a' törpe bohókást revék észre, ki csörgő sapkáját félre kerítve majom-ábrázatával vigyorgva 's triumphálva hunyorgott szemeikbe, míg az alatt kezeit tapsolva csapkodtatá egymásba; hanem mellette egy más alakot is láttak, melly setét, rémes komolysága által reájok mint valamelly kővé vált Medusafej hatott. Ez az öreg Ritter volt, kinek vonásain még soha illy szörnyű kinyomás, illy keserű, ember gyűlölő fenekedés, 's mély tragikai bánat nem mutatkozá. Giasinda heves sirásra fakadt, 's lángoló arczát kezeibe rejtván az ajtón kisietett, és az iszonykodó grófot magára hagyá.

Zavarodtan 's leverve tért a' gróf is szobájába. A' mellékszoba falán halgatódzott, de ott kripta-csend uralkodott. Leveté most 's elhajítá alakruházatját, és míg szokott öltözetébe bujt, állodalma 's helyzete jutott eszébe és nyugodtabb leve. „Ő engem szeret — mondá magában — 's ha szeret, feleségem is lesz; mondjanak a' rokonok, mondjon az egész világ, mit akar, én a' szárnyak alól kinőttem, 's a' magam ura vagyok.“

Igy elszánva határozó lépést tenni, elhagyá szobáját 's Ritteréknél bekoczogtat; de az ajtó be volt zárva, és senki

se nyitotta-ki. Ő mindig jobban jobban kopogatott, 's végtére olly dühösen, hogy a' ház cselédei össze tódultak.

„Valamennyin kimentek uram! — bizonyítá a' pinczés — de már a' dél ugy sincs messze, nem sokára majd itt lesznek.“ *(Folytatás következik.)*

II. JELES MONDÁS.

Nemzeti nyelv.

A' nemzet, mely nyelvét nem kedvelli, hanyatlik,
'S megvetvén szomorú sirját maga ássa magának.

A' nyelv élteti a' lelket, mely nemzeti létünk
Fentartván, méltóságunk ismerteti mással.

— — A' nyelvvel vagyonszecsatolva akármeddig
Nemzetnek nagysága, dicső ragyogása, erője;

A' nélkül bár mely nemzet — nem nemzet előttem.

Horváth Elek.

Aphorismák Erdélyből. A' szenvedő sziv magánosan és elzárva eszelősségre hajlandó; — megszokja a' bűt, megszereti fájdalma, 's örömmel élődik ön nyugalmanak költségén.

Ki magát gazdagságáért tisztelteti, kívánhatja, hogy azon hegyeket is, melyeknek gyomraikban aranyok hevernek, tiszteljék. ifj. Thoroczky László.

Szívünk kártékonytsága. Nyughatatlan szívünkben lapang minden háborúink és nyughatatlanságunk szikrája. Azon gyűlölségek, melyek csoportos inséget szűlnék emberi nemünkre, szívünk rejtekében forrnak-fel előszer, ennek kívánsági az azokat élesztő titkos tanácsosok; ezek kiszütnék boszúra; ezek nyomnak markunkba fegyvert; ezek izgatják karunkat; ezek mérgezik csapásinkat.

Fejér.

III. KÖLTÉSZET.

Confucius mondása Schillerből.

A' végtelen idő folyása hármias. Se bánat, sem bűbáj varázs-erővel
Későre jó hozzánk el a' jövő, Mozgásra nem hozandja, hogy ha áll.
Nyilgyorsasággal szárnyal a' jelen; Ha boldogul, 's bölcsen akarsz tehát
Örök csendben pihenve áll az elmúlt. Porélted utján véget érni:

Panasz 's békételenség szárnyakat Nem eszközéül tetteidnek,
Nem fűz, ha késik lassu léptire, Ne válaszd a' futót barátodul,
Se félelem, se kétség nem hatalmas A' maradót ne ellenségedül.
Letartoztatni, a' mikor siet; Ángyán Mihály.

IV. VILÁGI TELEGRAF.

Udvarias felelet. Egy előkelő asszonyság kérdezé Parisban: „Miért nem lehetnek az asszonyok deputatusok?“ Marchangy ur éppen olly udvarin mint elmésen viszonzta: „mert egy asszony sem akar negyven esztendőssé lenni.“

Szerencsétlen nyereség. Egy szegény asszony Villenauze-ban az aube-i departementban 25,000 frankból álló summát nyert nem régiben örökségül; de örömében megtévelyodott 's magát — felakasztotta.

V. KÜLÖNFÉLE.

13-ik Lajos és Chatelet Marquis. Chatelet marquis az akademiának tagja csekély vétkeért 13-ik Lajos király parancsolatjára a' Bastille nevezett tömlöczbe tétették. Midőn a' marquis szabadulását nyerte volna, ő is megjelent a' többi nagyokkal az udvarnál. — A' király tetteté magát, mintha őt nem venné észre, 's több alkalommal elfordítá róla szemét, mivel restelle olyan emberrel beszédebe ereszkedni, kit ő majd csak mint ártatlant oly keményen büntetett. A' marquis ezt észre vévén közelgetett St. Simon urhoz a' király kedvelt tanácsnokához, és ezt azon szívessegre kére — mondaná a' királynak: hogy ő neki szívéből megbocsát, csak annyi kegyelemmel legyen iránta a' király, hogy őt szemlélésével szerencsésítse. — Ezen furcsa gondolatjával annyira megnyeré a' király szeretetét, midőn St. Simon az izenetet neki mondá, hogy azután nem csak többszer nézne reá, hanem titkos dolgaiban azonnal tanácsnokának fogadá, sőt egyéb királyi kegyelmeivel is érezteté iránta valódi hajlandóságát.

Csintalan vallomás. Az esztergomi érsekség uradalmaihoz tartozó Gutta mezővárosnak parochiájában van egy kép, melly alatt deákul következő aláírás olvasható: „Valódi képe nagyon tisztelendő Hasech Antal urnak, hajdan guttai lelki pásztornak az esztergomi egyházi megyében, ki 100 esztendeig élt ugyan azon parochián, 's meghalt 125-dik évében. Kérdezte Leodik püspöktől, mily élet módjával tehetett szert oly hosszú életre? azt felelte, hogy mindenkor háromtól őrizkedett: asszonyoktól, ittasságtól, és haragtól.“

VI. NEVETTETŐ PILULA.

Irnoka után küldé a' főtiszt hajdúját. Amaz, hogy hon létét elleplezze, kéri a' hajdút, mondaná, hogy nem volna odahaza. A' balgatag hajdú szebben akarván menteni az irnokot illy hirt monda a' főtisztnek: „Tiszteli aláz'san a' tens urat, 's azt izeni, hogy binsz otthon. Sándorfalvy S.

Tagrejtvény.

Első szótag.

Nappal éjjel talpon állok,
Talpon még se lehetek,
Mert o kin! mivel ha járok,
Mindig fejemen megyek.
Itt is ott is agyba csapnak,
Köbe fába üznek, hajtnak.

Második szótag.

Kertben, erdőn, hegy 's mezőben
Szép remény a' köntösem,
Kis gyepágyon, rét ülőben
Tagjaid pihentetem.
Csipj bárányka! csipj belőlem,
Halva csak ló húzik tőlem.

Harmadik szótag.

Bánt ha társod finnyás orra,
Törj alája engemet;
Iztelen ha étked sorra,
Vesd belé csak részemet;
'S bár kicsin parányi testem,
Mind a' kettőt jóra festem.

Első és második szótag.

Flóra lánya kis körömben
Szép óráim éledelem
Tarka színű köntösömben,
Illatot hint kebelem.
Fű vagyok, de nem szegyenlem,
Mert nevémben is viselem.

Az egész.

Hév olaszlon szép, egében
Nyílik rám az Érelő;
Hol virágtalan díszében
Fejlik a' gyümölcsöző.
Fűszer-áros boltja téve
A' szakácsnak ételébe.

Muki.

Előbbi rejtvény: 1) Oroszlánytól. 2) Tábor.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt, Trattner-Károlyi urak utzája 612.